

Information till förtroendevalda – aktuellt om CAP 17 juni 2021

Här är en del information om hur CAP-processen ligger till. Några av frågorna kommer också att diskuteras vid regionala rådet den 22 juni men ett särskilt underlag har gått ut för det mötet.

Budgeten för CAP

LRFs beräkningar pekar på att budgeten för CAPs andra pelare behöver öka med i storleksordningen 1 miljard kronor per år till cirka 6,6 miljarder.

Landsbygdsprogrammets (pelare 2) budget har varit i storleksordningen 5 – 5,5 miljarder sedan 2007. Här nedan ser ni hur fördelningen har sett ut sedan 2007. Pengarna från EU har stadigt sjunkit (bortsett från 2021 – 2022) och det kommer bli en stor skillnad mellan 2022 och 2023.

En skillnad i dagens program jämfört med det tidigare är att i perioden 2007 – 2013 lades cirka 3 % av budgeten på bredband medan det under perioden 2014 – 2020 lades cirka 12 % på bredband.

Åren 2021 – 2022 är lite ovanliga år. EU-finansieringen är ovanligt stor beroende dels på det europeiska återhämtningsinstrumentet (Covid), dels på att budgeten för pelare 2 för hela perioden 2021 – 2027 är "framtung". Här valde också regeringen att inte använda EU-medlen fullt ut för att utöka programmet, det blev dock en förstärkning på cirka 200 miljoner kronor per år.

Miljarder kronor	Från EU	Från nationell medfinansiering	Totalt per år
2007–2013 (per år) 9 kr/euro	2,54	2,91	5,45
2014–2020 (per år) 9,30 kr/euro	2,32	2,96	5,28
2021–2022 9,30 kr/euro	2,89	2,71	5,60
2023 – 2027 9,30 kr/euro	1,97	LRFs förslag 4,63	LRFs förslag 6,60

Ingen överenskommelse om CAP på EU-nivå än

I slutet av maj gjordes ett försök att nå överenskommelse om EU-regelverket för CAP, men förhandlingarna strandade. Nytt försök ska göras i anslutning till midsommarhelgen.

Förhandlingarna har bland annat rört:

- **Öronmärkning till miljöåtgärder i pelare 1 och pelare 2.** Det mesta talar för att medlemsländerna måste öronmärka minst 25 % av pelare 1 till eco scheme (ettåriga miljöersättningar). Frågan är om denna nivå ska gälla redan 2023 eller om det kan ske en stegvis upptrappning över några år. Det är också oklart om medlemsländerna kan få "rabatt" på andelen om de har en hög andel miljöåtgärder i pelare 2. I pelare 2 (nuvarande

landsbygdsprogram) verkar det som att delar av kompensationsstödet kommer räknas som miljöåtgärd.

- **Fördelning av direktstöd.** I informationen till förtroendevalda daterad den 7 maj finns en genomgång av dessa frågor Här står Europaparlamentet och Rådet relativt långt från varandra. De signaler vi fått pekar på att det gjordes försök om att göra det så kallade omfördelningsstödet obligatoriskt, dvs. att omfördela direktstöd från större företag till mindre. Men det är oklart var detta kommer att landa. Förmodligen är regler om tak på direktstöd och nedtrappning av stöd inte släppta.
- **Arbetsrättsliga frågor:** Europaparlamentet vill att arbetsrättsliga frågor (lön, arbetstid m.m.) ska vara ett grundvillkor (nytt namn på tvärvillkor). Det här är ett helt nytt regelområde som eventuellt kommer in. Medlemsländerna har försökt verka för att det istället ska hanteras genom kompetensutveckling (t.ex. i projekt liknande "Säkert bondförnuft") men Europaparlamentet har hittills varit väldigt tuffa i förhandlingarna.
- **Kopplade stöd:** preliminärt kan dagens nivå om 13 % behållas (den nivån använder Sverige idag till nötpengen).
- **Grundvillkor** (f.d. tvärvillkor): En mängd frågor återstår att diskutera vilket gör att det är svårt att avgöra hur grundvillkoren kan komma att tillämpas i Sverige. Nedanstående information har inte ändrat sig sedan det brev till förtroendevalda som gick iväg den 7 maj. Frågorna rör t.ex.:
 - Hur stor areal ska avsättas till miljöytor (nytt namn på ekologiska fokusarealer) och vilka undantag ska gälla (skogsundantag, undantag för mycket vall)?
 - Vad ska räknas som växtföljd och kan gröddiversifiering vara ok istället för krav på växtföljd, samt vilka undantag kan gälla?
 - Hur breda måste buffertremсор utmed vattendrag vara – 2 eller 3 meter? (På buffertremсор får man inte gödsla eller använda kemisk bekämpning. Jag har fått frågan om hur detta påverkar miljöersättningen för skydds zoner och eftersom villkoren för skydds zoner är mycket mer långtgående än kravet på buffertremсор så är svaret att det troligen påverkar i väldigt liten utsträckning, om alls.)
 - Vilka krav kommer ställas på att medlemsländerna säkerställer skydd av torvmarker? (Här har Näringsdepartementet och Jordbruksverket gjort ett stort arbete för att peka på att vi idag har tillräckligt skydd men vi kan inte vara säkra på att EU-kommissionen accepterar det svenska regelverket.)
 - Vilka krav kommer ställas på vintergrön mark? (Utredning pågår på Jordbruksverket)

Vad händer nu?

Den 25 – 26 juni är det förhandlingsmöten inplanerade och då kommer man göra ett försök att komma överens. Men det kan också ske vid nästa jordbruksministerråd som är den 28 – 29 juni. Sedan de strandade förhandlingarna i slutet av maj har det varit mycket underhandskontakt mellan de olika parterna. Portugal är ordförande i jordbruksministerrådet fram till och med juni och den 1 juli tar Slovenien över. Det finns ingen riktig "plan B" för vad som händer om förhandlingarna strandar i juni.

Användning av de 417 mkr i landsbygdsprogrammet för 2021 - 2022

Regeringen har fått in underlag från Jordbruksverket om hur de 417 mkr som regeringen skjuter till landsbygdsprogrammet för åren 2021 – 2022 ska användas.

Enligt Näringsdepartementet är den preliminära bedömningen att pengarna ska användas till följande:

- Täckdikning/kalkfilterdiken
- Investeringsstöd energi och klimat
- Åtgärder för att hantera vildsvinsproblematik i jordbruket
- Jordbrukets dataplattform
- Förstärkning Leader
- Investeringsstöd till besöksnäring, diversifiering
- Teknisk assistans

Politisk beredning kommer pågå i juni och då kommer LRF också att få ett förslag som vi kan tycka till om. Det skulle ha kommit i början av juni men vi har ännu inte fått det.

LRF hade följande kommentar när Jordbruksverkets förslag blev känt: [Landsbygdsprogrammet – nyheter föreslås, pengar saknas - LRF](#)

Här kan man läsa mer om Jordbruksverkets förslag: [Skrivelse-Underlag till programändring 8 för landsbygdsprogrammet.PDF \(jordbruksverket.se\)](#) Bilagorna återfinns långt ner på denna sida: [Förlängning av landsbygdsprogrammet 2021-2022 - Jordbruksverket.se](#)

Fördjupning om ettåriga miljöersättningar – eco scheme

I det brev som gick till landsbygdsministern den 21 maj ([Nytt brev till landsbygdsministern om framtida CAP - LRF](#)) utvecklar vi en del resonemang om våra positioner om de ettåriga miljöersättningarna.

Övergripande om eco scheme

Gårdsstödet blir cirka 1 500 kronor per hektar: En effekt av eco scheme är att gårdsstödet sjunker med i storleksordningen 500 kronor per hektar. Detta gäller alla lantbrukare och för all jordbruksmark. (Dagens gårdsstöd + förgröningsstöd är totalt 2 000 kronor och kommande gårdsstöd blir i storleksordningen 1 500 kronor, förgröningsstödet tas bort.) Det är troligt att gårdsstödet kommer sjunka mycket redan år 2023 och därefter sjunka lite under några år i takt med att fler lantbrukare ansöker om olika eco scheme.

Jordbruksverkets förslag till eco scheme är:

- Ekologisk produktion (flytta nuvarande femåriga ersättning och ersättning under omställning från pelare 2)
- Fånggröda/mellangröda/vårbearbetning (flytta nuvarande femåriga ersättning från pelare 2 och utveckla med mellangröda). Stödområdet för fånggröda och vårbearbetning är oförändrat (nitratkänsliga områden) och stödområdet för mellangröda skulle vara södra Sverige (ej stödområde 1-5).

- Blommande slättbygd och kanter i skogsbygd. Stödområdet skulle vara slättbygder (ej kompensationsstödsområdet) för blommande slättbygd och övriga landet för blommande kanter.

Eco scheme – endast ersättning för kostnader: De förslag till eco scheme som Jordbruksverket förespråkar innebär endast ersättning för de kostnader och det intäktsbortfall som villkoren medför. Det är därför inga "stöd" utan är konstruerade som rena ersättningar till lantbrukaren för de miljöåtgärder som utförs. Kalkylerna bygger på kostnadsberäkningar som Jordbruksverket har gjort och för fånggröda och vårbearbetning ser Jordbruksverket framför sig en något högre ersättning än dagens.

Höjda ersättningar föreslås: Jordbruksverkets förslag innebär också att miljöersättningen för naturbetesmarker och kompensationsstödet ska höjas för att kompensera för lägre möjligheter att ta del av eco scheme. I verkets förslag finns ingen eco scheme för naturbetesmarker och förslaget ger lägre möjligheter för lantbrukare i skogs-, mellanbygd och norra Sverige att ta del av de ettåriga miljöersättningarna. För att detta ska bli verklighet krävs att budgeten för pelare 2 blir tillräckligt hög.

LRFs position om ekologisk produktion i pelare 2

Ekologiskt kvar i pelare 2: Vi har fått en del frågor om varför LRF förespråkar att ha kvar ekologiskt i pelare 2. Här är några skäl:

- Det innebär att 80 % av jordbruksmarken i landet inte skulle omfattas av denna eco scheme (vi har cirka 20 % av jordbruksmarken i ekologisk produktion idag)
- Det blir en stor omfördelning av medel mellan företag inom pelare 1
- Det innebär en indirekt flytt av medel från pelare 1 till pelare 2 (detsamma gäller för fånggröda och vårbearbetning men där är det inte lika stora pengar det handlar om, LRF förespråkar också att öka stödområdet för fånggröda och vårbearbetning)
- Förslaget ger ingen stor ökad miljöeffekt eftersom det inte är en ny ersättning
- Ekologiskt skulle ta en stor del av budgeten för eco scheme och ger därför små möjligheter att utveckla nya eco scheme

Vad förespråkar LRF? LRF förespråkar flera av de ettåriga miljöersättningar som Jordbruksverket har utrett men avråder från av olika skäl. Det handlar framför allt om ersättningar för precisionsjordbrukande. Vi står bakom Jordbruksverkets förslag om att flytta den femåriga ersättningen för fånggrödor och vårbearbetning till pelare 1 och komplettera med en ersättning för mellangröda. Vi står också bakom Jordbruksverkets förslag om blommande slättbygd och blommande kantzon i skogs/mellanbygd och norra Sverige. En möjlighet är också att flytta nuvarande djurvälferdsersättningar till pelare 1 och komplettera med en ersättning för am/dikor.

LRF anser också att Sverige bör utnyttja de eventuella rabatter på ettåriga miljöersättningar. Detta kan i sin tur påverka vilka ersättningar LRF förespråkar.

Frågor och svar

Kan man ha ettåriga miljöersättningar i pelare 2?

Nej, i pelare 2 måste miljöersättningarna vara fleråriga och fem år är standard.

Hur mycket pengar ska läggas på eco scheme?

Det troliga är att EU-överenskommelsen slutar i att alla länder ska lägga 25 % av budgeten för pelare 1 på eco scheme. Budgeten för pelare 1 är på cirka 6,9 miljarder kronor per år. 25 % av detta blir cirka 1,7 miljarder per år.

Det är dock troligt att nivån 25 % inte behöver gälla så strikt redan år 2023, vi tror idag att det kan ske en infasning under några år. Det finns dock förslag om att 18 – 20 % måste vara eco scheme redan år 2023.

Det kan också bli möjligheter i EU-regelverket att ha en lägre nivå på eco scheme om ett medlemsland har en hög andel miljöåtgärder i pelare 2.

Om man inte når den andel som EU-regelverket säger så finns det en risk att pengarna "brinner inne" och går till annat i EU-budgeten.

LRF förespråkar att så låg procentsats som möjligt ska användas till eco scheme och att eco scheme kan införas successivt.

Vilka CAP-ersättningar ligger i pelare 1?

I pelare 1 har vi idag gårdsstöd, förgröningsstöd, nötkreatursstöd (nötpeng) och det arealbaserade stödet för unga lantbrukare.

Från år 2023 ser det idag ut som att det kommer att bli gårdsstöd, några ettåriga miljöersättningar, kanske någon ettårig djurvälståndersättning (vi har dock inte fått några sådana signaler från regeringen), nötkreatursstödet (nötpengen), det arealbaserade stödet för unga lantbrukare och troligen ett omfördelningsstöd. Svenska regeringen verkar för att det inte ska bli tvingande att ha ett omfördelningsstöd men vi vet inte hur det landar, även LRF är emot omfördelningsstödet.

Påverkas nivån på nötpengen av reformen?

I dagsläget vet vi inte. LRF förespråkar att nötpengen i pelare 1 ska behållas intakt. Idag läggs 13 % av budgeten för pelare 1 på nötpengen.

Jordbruksverket har i en rapport öppnat upp för att även nötpengen skulle kunna minskas när eco scheme införs. Syftet skulle vara att ha ett så högt gårdsstöd som möjligt. I EU-förhandlingarna diskuterar man också om det maximalt ska vara tillåtet att lägga 10 % av budgeten på pelare 1 till så kallade kopplade stöd, eller om nivån 13 % ska vara kvar. En sänkning från 13 till 10 % innebär att nötpengen sänks med cirka 200 kronor per djur och att gårdsstödet höjs med cirka 70 kronor.

Hur mycket pengar blir det i gårdsstöd framöver?

Vi har ju länge sagt att gårdsstödet kommer bli i storleksordningen 1 500 kronor per hektar. I våra beräkningar av skuggbudgeten framgår dock att det kan landa på någonstans mellan 1 300 kronor och 1 500 kronor. Det beror på hur mycket pengar som ska läggas på eco scheme, stöd för unga och nötpengen. I detta har vi inte räknat med ett eventuellt omfördelningsstöd.

Vad är omfördelningsstöd?

Det är troligt att EU-regelverket säger att det måste införas ett omfördelningsstöd på 10 %. Det betyder att för lantbrukare med ett gårdsstöd över ett visst antal hektar ska stödet minskas med 10 % och dessa pengar ska gå till företag med färre hektar. Både LRF och den svenska regeringen är emot detta. Vi får se hur detta stöd kommer att tillämpas i Sverige.